
Zaproszenie do składania artykułów do nowego numeru czasopisma „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego” nr 19/2024 pt:

"Społeczna opieka nad zabytkami - problemy, zadania, możliwości"

1. Problematyka publikacji

Polski system ochrony zabytków oparty jest o dwa elementy – profesjonalne służby konserwatorskie (ochrona) i właścicieli/użytkowników zabytków (opieka). Konserwatorzy uzgadniają formę utrzymania i ingerencji w zabytki, właściciele działania te realizują i finansują. W zróżnicowanym, coraz zamożniejszym i aktywniejszym społeczeństwie, system ten powinien być uzupełniany o społeczną opiekę nad zabytkami.

Polska ustawa o *ochronie i opiece nad zabytkami* poświęca cały rozdział społecznym opiekunom zabytków. Jednak postrzeganie ich roli jest osadzone jeszcze w realiach poprzedniego ustroju – mogą tylko *pouczać osoby naruszając przepisy ustawy* (art.104). Tymczasem współcześnie społeczna ochrona zabytków to znacznie szersze pojęcie i obszar działań. Społeczna opieka to może być działalność edukacyjna i promocyjna na rzecz ochrony zabytków, przejmowanie opieki nad zabytkami, zagospodarowanie zabytków dla różnych funkcji, inicjatywy obywatelskie na rzecz ratowania zagrożonych zabytków, organizowanie i udostępnianie kolekcji zabytków, itp. Formy i skala tych działań są bardzo różne, ale istota wspólna – działania na rzecz ochrony zabytków wynikające z troski i zainteresowania nimi, a nie z obowiązków właściciela czy użytkownika. Duża różnorodność form społecznej sprawia, że jest sprawowana przez różne podmioty – firmy, organizacje, fundacje, stowarzyszenia, osoby prywatne.

Społeczna opieka nad zabytkami ma indywidualny charakter, nie jest planowana, ani organizowana. Jej zakres, środki, czas trwania ustalają sami organizatorzy. Elastyczność jest siłą opieki społecznej, ale społeczny charakter oznacza też wiele problemów – ograniczenia finansowe, niedostatki organizacyjne, braki wiedzy specjalistycznej, krótkotrwałość działań.

Potencjał i ograniczenia społecznej opieki nad zabytkami sprawiają, że środowisko konserwatorskie powinno całościowo przedyskutować jej doświadczenia, problemy i możliwości. Efektem dyskusji powinno być wypracowanie koncepcji szerszego uwzględnienia i wykorzystania społecznej opieki w systemie ochrony zabytków.

2. Cele i zakres tematyczny publikacji

Celem publikacji „**Spółeczna opieka nad zabytkami - problemy, zadania, możliwości**” jest przedstawienie poglądów i wymiana doświadczeń na temat wszystkich aspektów społecznej opieki nad zabytkami.

W ramach publikacji przewidziane jest podjęcie trzech tematów:

1. **Formy społecznej opieki nad zabytkami – przedmiot, organizacja, finansowanie**
2. **Dobre praktyki społecznej opieki nad zabytkami**
3. **Spółeczna opieka nad zabytkami – problemy i potrzeby**

Do zgłoszenia artykułów zapraszamy przede wszystkim osoby zaangażowane w społeczną opiekę nad zabytkami.

Oczekujemy również na artykuły przedstawicieli państwowych i samorządowych służb konserwatorskich, pracowników naukowych, samorządowców, właścicieli i zarządców zabytków.

Celem publikacji jest sformułowanie ocen i wniosków, które będą przydatne w rozwoju społecznej opieki nad zabytkami w Polsce.

3. Informacje organizacyjne

Teksty artykułów należy nadsyłać do **30 stycznia 2024 roku**, poprzez platformę OJS:

<https://ph.pollub.pl/index.php/odk>

Artykuły będą podwójnie recenzowane przez członków Rady Redakcyjnej.

Szczegółowe pytania dotyczące logowania do systemu proszę kierować na adres:

hfh.icomos@gmail.com

W imieniu redakcji

B.Szmygin